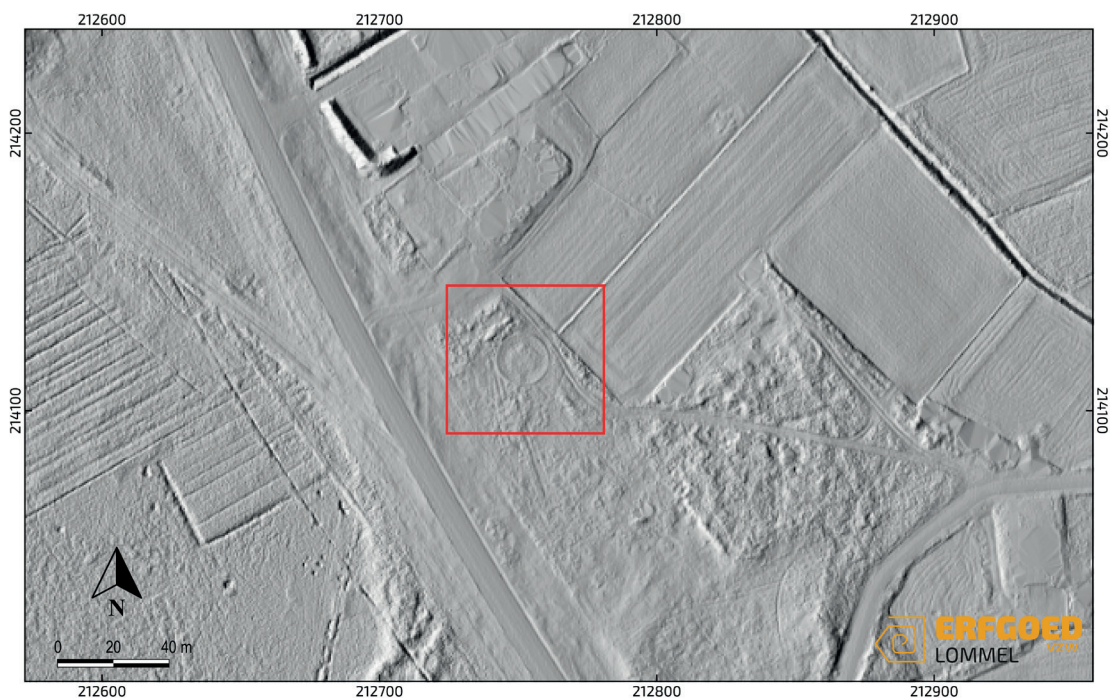

Rondjes in het landschap

Longeerwallen als cultuurhistorisch element

Miel SCHURMANS

Sinds het begin van de 21ste eeuw zijn Lidar-beelden ('*Light Detection and Ranging*') beschikbaar voor Vlaanderen. Op basis van uitgezonden en weer opgevangen laserpulsen – vanaf een vliegtuig of helikopter – is een digitaal hoogtemodel van het aardoppervlak opgesteld. Hiermee zijn dan ook kleine niveauverschillen goed te zien, wat betekent dat het een heel handig instrument is bij archeologisch onderzoek. Zo zijn er de afgelopen jaren in het noorden van Limburg meerdere zogenaamde *celtic fields* ontdekt. Het gaat hier om de wallen van akkercomplexen die (wisselend) in gebruik waren in de ijzertijd en de Romeinse tijd. Een ander voorbeeld van archeologische structuren die met Lidar-beelden zijn ontdekt, zijn grafheuvels uit de bronstijd en de ijzertijd. Maar ook jongere fenomenen – zoals bijvoorbeeld leemontginningskuilen en karrensporen – kunnen op deze beelden herkend worden. Zelfs heel recente structuren kunnen aanwezig zijn.

Figuur 1: Locatie van de wal op het DHM II (bron: Agiv).

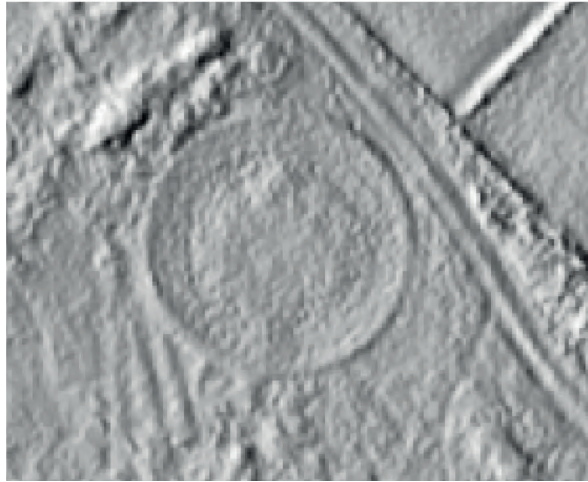
Zo zagen we het op het Digitaal Hoogtemodel tussen de Verzandingsstraat en Maatheide een cirkelvormige walstructuur, met een diameter van ongeveer 18 m (Figuur 1). De hoogte en de breedte van de wal bedragen respectievelijk ca. 20 cm en 1,5 m. Op basis van de zeer duidelijke, bijna perfect ronde vorm en dus een goede conservering, bleek al snel dat het niet om een oud fenomeen zou gaan. Maar wat het dan wel was, bleef een raadsel.

Enige tijd later ontdekten we een tweede, gelijkaardige structuur, deze keer in Achel – Witteberg (Figuur 2). Bij deze structuur – met een diameter van 15 m –

konden we op basis van de luchtfoto's achterhalen dat de aanleg omstreeks 2008 gebeurd is. De positie van de wal ten opzichte van enkele andere zaken op het betreffende terrein, leidde ons naar het idee dat deze fenomenen wel eens met paarden te maken zouden kunnen hebben. Na verder onderzoek bleek dat het gaat om een structuur die te maken heeft met het zogenaamde 'longeren', het aan een touw leiden van een paard in een cirkel. De wal wordt aangelegd, maar na verloop van tijd ontstaat aan de binnenzijde van de wal een verdiept deel.

Lommel - Verzandingsstraat

Achel - Witteberg

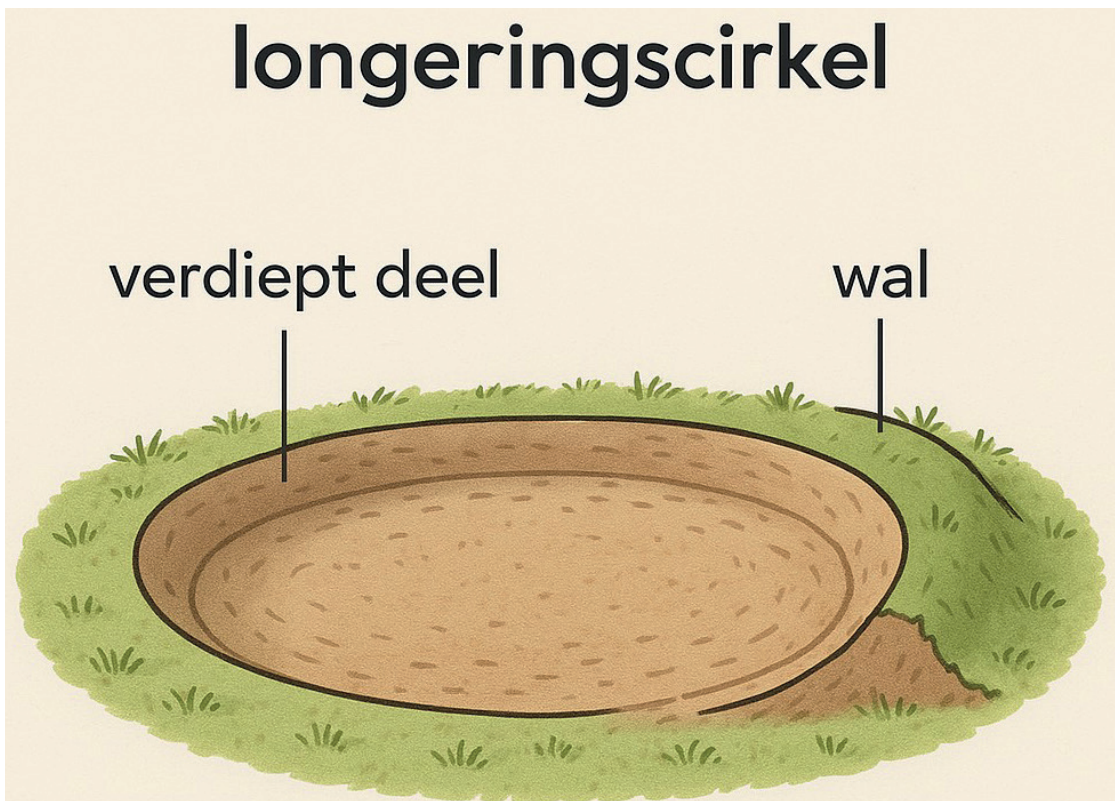
Figuur 2: Details uit het DHM II voor de structuren in Lommel en Achel. Schaal 1:500 (bron: Agiv).

Dit soort structuren blijft slechts een gedurende een korte tijd in gebruik en wanneer het terrein vervolgens omgeploegd wordt, dan verdwijnen ze zelfs helemaal. Dat de structuur in Lommel nog bewaard is, komt omdat het in een klein stukje verwilderde heide gelegen is, waar geen verdere bewerking van de grond gebeurt.

longeringscirkel

verdiept deel

wal

Figuur 3: Tekening van een longeerwal (afbeelding gegenereerd met behulp van Microsoft Copilot – AI-gegenereerde illustratie).